

ELŐFIZETÉS:

Egész évre 6 ft.
Fél évre 3 ft.
Negyed évre 1 ft. 50 kr.

A lap szellemi részét
illető küldemények a
szerkesztőnek, anyagiak
a laptulajdonosnak kül-
dendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ KOZLÖNY.

HIRDETESI DIJ:

egy 1 hasábos petit sor
10 kr., többzetűri hirtet-
ésnél olcsóbb. Nyitlter
sora 25 kr. Belyegűj min-
den hirdetésnél 30 kr.
A hirdetések Bittermann
Nándor nyomdájában és
a szerkesztőnél fogad-
tatnak el.
Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 10 kr.

Megjelenik minden kedden és pénteken.

Egyes szám ára 10 kr.

Élelmezési mizériák.

gészséges táplálkozás az életfontartásnak és munka-
bírásnak, legbiztosabb alap-
föltétele és okvetlen előz-
ménye.

Az élelmezési cikkek
között minden esetre elül
áll az egészséges marhahús.
Ennélfogva a húsvágó szé-
kek szembeszökőleg igen
fontos helyek s a közegész-
ségügy érdekében is gon-
dos felügyelet alatt tartandók.

Hogy ezen kérdésnek mekkora súlyt tulaj-
donit maga az ország kormánya és parlamentje:
legjobban tanúsítják azonsokszoros intézkedések,
melyek ide vonatkozólag hoztak. Névszerint
az 1874. XX. t. c. 22, 23, 24 és 25 § hoz kiadott
miniszteri utasítás, mely a mészárosok és mar-
hakereskedők teendőit, a vágóhidak karban tar-
tását, a marha- és hússzemetlét körülírja, pon-
osan és bírság terhe alatt kiköti, hogy a marha-
járlatok pontosan ellenőrzendők szállatorvos köz-
benjötté nélkül marhát levágni nem szabad.

Ez a rendelkezés azonban — sajnos! —
sem a megyében, sem városunkban nem tartat-
tik be pontosan. Megnevezhetnők a napot s a
mészárosokat, amilyenek s akik hamis járlattal,
tehát nyilván tilalmasan becsempészett, vagy or-
vosrendőrileg nem élvezni való marhát vágta.
Mint hogy azonban ez a kérdés még eddig va-
lami akút bajt nem okozott, hát csak érintjük,
nem szellettjük tovább.

De van ennél sokkal fontosabb bajunk.

Az 1879-iki XL. t. c. A kihágásokról szóló
137-dik §-ában így intézkedik: „Aki azon
esetben, mikor az iparhatóság az 1872. VIII. t.
c. 34. §-a alapján, a hús- és kenyéreműek ki-
csinyben való eladásánál, azok súlyszerinti ár-
nak kifüggesztését rendelte el, azt nem teljesíti,
hús forintig terjedhető pénzbüntetéssel bünte-
tendő.”

Ezen rendelet szintén a szakasjogilag állan-
dóan elhanyagoltak kategóriájába tartozik.

De még ez se olyan égetően fontos; mert
az ember a hús árát úgy is tudja; hanem tudja,
hát idejében megmondják neki.

Hanem bár életkérdésnyi fontosságú és
mégis igazán, különösen városunkban a botrá-
nyig el van hanyagolva megtartása, a megsze-
gők büntetése és rendszorítása az 1879. XL.
t. c. 138-ik paragrafusának, mely így rendelkezik:
„Száz forintig terjedhető pénzbüntetéssel bünte-
tendő, aki a súly- és ár szerint meghatározott
hús- vagy kenyéreműt magasabb áron vagy
csekélyebb súlyban, vagy pedig rosszabb minő-
ségben árúsítja el.”

Visszaesés esetében, ha az utolsó büntetés-
nek kiállása óta két év még nem telt el, a pénz-
büntetés háromszáz forintig felemelhető.”

A húsvágók a pontos mértéket sokszor nem
adják meg; a hús frissesége is kifogás alá esik.
De példátlan s a legnagyobb mértékben kihívó
az a lelketlenség, mellyel a hús minőségét ille-
tőleg székállónk túlnyomó része a közönséget
boszantja és keseríti.

Ha az ember hozat pl. egy kiló vesepecse-
nyét, nemcsak, hogy annak a fele — harmada
csont, hanem még kényszerítik a cselédet, hogy
1/4 kiló kutyának se való cubakot húsában
rája megfizessen.

És ezt nemcsak a könnyen kijátszható sze-
génységgel, hanem gyakorlatszerűleg folyton így
úzik azon uri házakkal is, melyektől élnek és
hajasodnak.

A rendőrségre nem megy senki, mert a
végletekig tagadásra kész s különben is rafinirt
és pénzes mészárosokkal szemben a jóhiszemű
vádindítás sikertelen.

Ezen káros tüneménynek okai kétfélék, u.
m. titkosak és nyilvánosak. Amazok házi sur-
lódásokra, kanapépörökre vezethetők vissza.

Emezek közül a főokot ime megmondjuk.
Rendezett városokban a hús három osz-
tályba klasszifikáltatik. Ezt mindenki tudja, aki
valaha Budapesten, vagy más kordában tartott
városban ezzel törődött.

Ennek az a nagy haszna van, hogy a vevő
nincs a húsvágó gráciájára és szeszélyere utalva
a vásárlásnál; hanem tárcájához és guszutasához
arányos húst követelhet a kikötött árért.

Most ellenben a kifizogasztók, minők az
egy családot, megfizetik a drága 50 krt egy
kilóért s kapnak érte fele csontot. A nagyfo-
gyasztók, névszerint a vendéglősök, mert jó kund-
saftok, megkapják s elviszik a hús lelkét, olyan
vagy még olcsóbb árban, mint más aszemetjét.

Pozitív adataink vannak egyik székre, hogy
a szegénységnek a májat, meg a zsigeres alja-
húst oly árban adják, mint vendéglősöknek a
bőftököt.

Maradhat e ez így? Hát a húsvágókért van
a nagy közönség, vagy megfordítva? Szabade-
ezeknek a rendőrség tudtával, láttára — s ha
még ezután se fegyelmek meg őket — bele-
egyezősével zsarolni, csalni a publikumot? Buda-
pesten 1 kiló első osztályu hús most 60—64
krajcár; nálunk ötven krajcár fél kiló hús és
fél kiló csont; ötven krajcár egy kiló marhahús
hulladék.

Mi érdeke van a rendőrségnek a mészáro-
sok törvénysértéseit, csalásait, a nagy közönség
zsebe, egészsége s türelme rovására pusztítani?

Kérünk erélyes és gyors intézkedést a tör-
vény megtartása tárgyában. Kérjük elrendelését
annak, hogy az idézett 138. § minden székben
olvashatóan, a nép nyelvén kiszegzettessék. Mert
az nem tűrhető, hogy az élelmezés legfontosabb
anyagával az országos törvények és rendeletek
ellen ily nyilvános és vakmerő kijátszás büntet-
lenül és korlátozatlanul üzessék épen azok hall-
gatag jóváhagyásával, a kiket a közönség a sa-
ját jóléte érdekében tart és fizet.

A találmányok szabadalmaztatása.

Többen fordultak már hozzánk kérdésekkel a ta-
lálmányok szabadalmaztatására vonatkozó felvilágosítá-
sok iránt, miert is érdekesnek tartjuk közölni a kö-
vetkező tájékoztatást.

Általában szabadalmazható:

- I. valamely új iparmű;
- II. valamely iparmű előállításának új eszköze;
- III. valamely iparmű előállításának új módja.

Azonban a szabadalmaztatni kért felfedezés, ta-
lálmány vagy javítás újdonságára nézve, valamint a
tulajdonjogi előnyök- vagy hátrányokból eredő anyagi
haszon- vagy károsodásra nézve, szabadalmazás előtt
vizsgálatnak helye nincs; s e tekintetben a kormány
semminemű felelősséget magára nem vállalhatván, a
szabadalmat mindig csak azon feltétel alatt szolgál-
tatja ki, hogy a szabadalom tárgyának tulajdonjogára
és újdonságára nézve a felelősség folyamodót illeti;
ezért tartozik folyamodó a szabadalom iránti kérvény-
ben kinyilatkoztatni, hogy azt, a minek szabadalmazá-
sáért folyamodik, sajátjának, legjobb tudta és lelki-
ismerete szerint ujnak és felelősségére szabadalmazha-
tónak tartja. De szabadalmazás után, a fennálló beje-
lentési rendszorból kifolyólag, a szabadalom tárgyra
nézve ugy a bíróságok elé tartozó tulajdonjogi kérdé-
seket illetőleg, valamint az iparhatóságok elé tartozó
bítorlási esetekben, nemkülönb a miniszterium ille-
tékességéhez tartozó szabadalom megsemmisítési ügyek-
ben, legelső alapkövetelményt képez annak kétségét
kizáró megállapítása, hogy miben áll a per tárgyat
képező találmány vagy javítás; miert is elengedhetet-
lenül szükséges, hogy már szabadalmazás előtt folya-
modó maga állapítsa meg az újdonság mibenlétét,
vajjon például a szabadalmaztatni kért felfedezésnek,
találmánynak vagy javításnak tárgya is új, s előál-
lítási eszközei vagy előállítási módja is újak; vagy
hogy tárgya ismeretes ugyan, de előállítása új eszkö-
zökkel vagy új módon történik; vagy végtére, hogy
tárgya új, habár előállítása ismert eszközökkel vagy
ismeretes módon történik.

Általában nem szabadalmazhatók:

A tápszerek, eledelek vagy italok és az orvossá-
gok készítési módjai, továbbá olyan találmányok, mely-
nek gyakorlatbavétele a közegészség, közérkölciség,
közbiztonság, vagy más államérdek iránti tekintetből
meg nem engedhető.

Csak bizonyos korlátozás mellett sza-
badalmazhatók:

1. Külföldről behozott találmányok, melyek csak

a külföldi szabadalom tulajdonosa vagy jogutódja ré-
szére, és csak azon esetben szabadalmazhatók, ha azon
találmány külföldi szabadalma még érvényben van.

2. Egy már ismeretes, vagy egy már szabadal-
mazva lévő tárgynak javítása nem ad jogot az egész
tárgyra vagy másnak találmányára is, hanem csak
azon részre, a mit a javító maga talált fel.

3. Valamely tudományos elv vagy tudományos
tétel nem szabadalmazható; de egy tudományos elv-
nek különböző alkalmazási módjai szabadalmazhatók,
ha általuk egy új iparkészítmény, új iparbeli eszközök
vagy új előállítási módok létesíttetnek.

4. Többi találmány csak azon esetben egyesíthető
egymással, ha ugyanazon egy tárgynak alkatrészeit
képezik.

A találmányok mibenlétét magukban fog-
laló leírások megérthetősége tekintetében a követelmé-
nyek a következők:

1. A feltaláló által sajátkezűleg aláírandó leírás-
ok vagy rajzok külön magyar és külön német példá-
nyai mindenképpen egymással meg kell, hogy egyezzenek.

2. A leírás nemcsak általánosságokat, hanem a
találmány mibenlétének részleteit is magában kell, hogy
foglalja, mivel a szabadalmi védelem csak a leírásban
foglaltakra terjed ki.

3. A leírásnak minden kétértelműségtől és a ki-
vitelre netalán szükséges fogások vagy pénzügyi elő-
nyök eltitkolásától mentnek, szóval olyannak kell lenni,
hogy annak alapján a találmányt minden szakértő el-
készíthesse.

4. A feltalálót illetően az újdonság iránti fele-
lősség, ő tartozik a találmány lényegét a leírásban
határozottan megjelölni és megkülönböztethetőleg fel-
tüntetni, hogy mi az, a mit ujnak tart.

5. Ha a leírást másképp megérteni nem lehet, hogy
a találmány mibenlété iránt kétség ne támadjon, mind-
két leíráshoz rajzot vagy mintát is lehet mellékelni.

Hirek.

Nyugta. A Lánckor segédszolgabíró ur által
Bácsból ide a csángók javára beküldött 11 frt értékű
dóttük Gromon Dezső kormánybiztos urnak Pancsovára,
azon kérelemmel, hogy azt iskolás csángó fiúknak tan-
könyvekkel való ellátására fordíttatni méltóztassék.

Bajan fáradhatlan kir. tanfelügyelőnk a magyar
nyelvi póttanfolyamot 103 alkalmazott tanító jelenlé-
tében nyitotta meg. Közülük 71 szerb, 32 német; 87
férfi, 16 nő. Ezek három csoportba oszolva nyerik a
tanítást úgy, mint multkor írok.

A szabadkai ügyvédi kamara közhírré teszi, hogy
Dr. Kék Lajos apatini ügyvéd a kamara lajstromába
felvétetett.

Szivarozók figyelmébe ajánljuk azon körülményt,
hogy 20-ikától a készlet tartamig az eddig 7 krba
került Trabuccos II 4 krért lesz kapható a különleges
dohánykereskedésekben.

Molnár Ferencet, a baracscai feleséggyilkost, ki
ismételten házasságtörésen kapott megítélte, a
szabadkai kir. trvszék csak egy évi börtönrre ítélte,
de a vádlott ez ellen is felebbezett.

Bajan egy Vaitsné nevezetű özvegy asszony ön-
gyilkos szándékkal a csatornába ugrott, de még élve
kimentették.

Érdekes adatokat közöl Ujvidékről, ezen új nagy
forgalmu város felől, lapunk egy barátja. A f. év első
felében felvétetett új lakos 1038; lakváltozás történt
3696; új cseléd 360; cselédek helyváltozása 2589;
idegen megszállt magánosoknál 383, vendéglőkben
432; eltoloncoltatott 31. A bejelentési törvény áthá-
gása miatt megbírságotlaltott 135 egyén; fölmentetett
48, felebbezett 5.

Petrovovszellő község, mint onnan írják, óvodát
szándékozik létesíteni.

A tiszapartól a termés mennyisége felől a hírek
nem igen kedvezőek. Nagy része van ebben a tavali
elkényeztető jó termésnek.

Árverések. Beküts Mileva 5904 frtra becsült in-
gatlanai szept. 16. Ujvidéken. — Égi Klára 2400 frtra
becsült ingatlanai szept. 23. Ujvidéken. — Radulovits
Konstantin 13214 frtra becsült ingatlanai szept. 9.
Ujvidéken.

A „Bratyansevo“ (szerb félünnep) mythologiaja.
Kedden száz főre rügó néptömeg, túlnyomólag asszonyok
óllakodtak a kórház ajtajánál, bebocsájtást kérve a csoda-
asszonyhoz, aki két kigyót szoptat. Ezen képtelen balhít
ügy elterjedt szájról szájra, hogy kivált a szerb parasztság
a város legtávolibb pontjairól is megjelent, szomorúan
igazolva azon régi közmondást: Egy bolond százat
csinál. Történet pedig az ezerféle változatban keringő
monda következőképen: Egy szerb nő a nevezett fél-
ünnepen dalolva kapálgatta kukoricáját. Egyszer csak
egy törpe barna alak emelkedik ki előtte a földből és
kifejlődik köztük a következő párbeszéd: — Miért ka-
pálsz te ma, ünnepen? — Mert szegény vagyok, ke-
nyeremet így keresem; különben is csak szent heverd-
el nap ez a mai. — Hát ha te ma dolgoztál, bünte-
tésül vagy szoptatsz egy esztendeig, vagy dolgozol ké-
ső-korán. Válassz! — Ena szoptatást választom. Erre
a fáma szerint az asszony kebléhez nyúlt az öreg sel-
tünt. Az asszony körültpogattja magátszazt veszi észre,

hogyan említi két kigyó szopogatja. Ijedten és magán kívül rohant az ispitálba s midőn a városi főkapitány és városi főorvos meglátogatására ágyához érkezett, a kigyó egy kissé megfordultak, a látogatókon végig néztek s azután folytatták csecsemő munkájukat. Az egész dolgot azért titkolja a rendőrség, mert nem akarja, hogy a nép megtudja, hogy megszületett az Antikrisztus. Eddig az utcai beszédek. — Hogy mily elszomorító nagy még a nép hajlama a babonára, mutatja az amit magunk tapasztaltunk: kedden három konstáblert fégyveresen alig tudta az ostromló tömeget a kórháztól eltávolítani; szerdán pedig már némi értelmesebbek — mesteremberek, boltosok, alantos tisztviselők — is jártak arra, az ujkor csodáját közelebbről látni. Denikve: munkás kéz nincs, hanem ha ostobasághoz kell publikum, az nálunk a legnagyobb dologidőben is akad. Népvezetők! mit szoltok ehhez?

Melykutról Berger Samu kereskedő eljegyezte Zomborból Goldstein Herman kedves leányát, Rozáliát. Zombor város területén a vadászati jog ma 20. d. e. 9 órakor 6 évre bérbe adatik ott.

A személyszállító gőzösök menetrendje 1883. évi június hó 17. től kezdve további intézkedésig. Felfelé: Bezdánból Budapestre: naponta 9 órakor este. Lefelé: Bezdánból Zimonyra: naponta 8 órakor reggel. Bezdánból Orsova- és Galacig: szerdán, pénteken és vasárnap 8 órakor reggel.

Kalocsa főegyházmegyének tanító-testületi koszorujából ismét egy véletlen és férfikora legszebb éveiben leballott virágjának elvesztése fölött szomorkodunk. Lessediecki Károl vaskúti kántortanító, az őszinte néparát, jelesen képzett pedagógus, kitűnő és csaknem páratlan orgonász, kellemes énekű kántor, július hó 8-án éjjeli 11 órakor elhalt, tisztelőinek meglepetésére.

Soraimat midőn írom, reá tekintek a boldogult szerény sirhantjára és érzékeny csapásnak látom az Isteni végzés visszavonhatlan látogatását, mely megengedte ezen fénylő csillag eltűnését egyházmegyénk tanítói testületéből.

Nem dicsékedhetik az elhalt szakértői munkákkal mert küzdelmébe került nagy eszméit hazánk édes nyelvvel leköthetni papírra: és úgy láttuk, hogy inkább a zenészi téren iparkodott lassan kitűnni, mely művészet az egyháztérben nincsen lekötve a nemzetiség eszméjének büszkeségéhez.

Fáradhatlan volt ő a felsőbbség által reá bízott bírálatok pontos végzésében, fáradhatlan a felsőbbség által kitért tanítói tételek feldolgozásában, fáradhatlan vasszorgalmú a tanítás eredményében, fáradhatlan, és hogy mondjam majd erejét fölülmúló kántori teendőinek végzésében.

Vizsgái saját osztályában évről évre meglepő új változásokat mutattak fel, mely azt jelezte, hogy a jelen idők kívánalmainak kitűnően tudott megfelelni.

Lessediecky Károlról valóban azt mondhatjuk, hogy a tanítói pályára született munkás férfiu volt, kit ha a kérlelhetlen halál kiragadott is tisztelőinek köréből, soká fog élni a nép szívében, kartársainak hű emlékezetében, előjáróinak pedig feldelhatlen becsülésében.

Az örök világság fényeskedjék neki.

Vasúti menetrend 1883. évi június hó 1-től.

Állomások		
	Szem. v.	Vegy. v.
Zomborból Budapestig.		
Zombor indul	3.23	7.45
Militics	3.41	8.10
Bajmok	4.29	9.07
Szabadka érkezik	5.15	10.01
Szabadka indul	5.50	10.35
Kis-Kőrös érkezik	7.29	12.56
Kis-Kőrös indul	7.44	1.16
Budapest érkezik	11.00	6.00
Budapestről Zomborig.		
Budapest indul	7.45	2.40
Kis-Kőrös érkezik	10.45	5.43
Kis-Kőrös indul	10.52	5.50
Szabadka érkezik	12.34	7.30
Szabadka indul	3.30	8.10
Bajmok	5.00	9.06
Militics	6.15	9.44
Zombor érkezik	6.39	10.01
Gombosról Zomborig.		
Gombos indul	2.04	6.20
Szóna	2.29	6.40
Szt. Ivan	2.44	7.00
Zombor érkezik	3.09	7.30
Zomborból Gombosig.		
Zombor indul	10.15	8.05
Szt. Ivan	10.41	8.40
Szóna	10.57	9.03
Gombos érkezik	11.11	9.19
Szabadkáról Ujvidékig.		
Szabadka indul	1.00	5.40
Csantarér	1.32	6.22
Topolya	1.59	7.05
Kis-Hegyes	2.27	7.43
Verbasz-Kula indul	2.52	8.26
O-Kér	3.17	8.58
Kiszas	3.38	9.28
Ujvidék érkezik	4.05	10.00
Ujvidékről Szabadkáiig.		
Ujvidék indul	5.30	11.55
Kiszas	6.05	12.23
O-Kér	6.35	12.45
Verbasz-Kula	7.22	1.12
Kis-Hegyes	7.52	1.32
Topolya	8.40	2.00
Csantarér	9.13	2.24
Szabadka érkezik	9.51	2.55

Észrevétel: A kövén nyomott számok az éjjeli órákat jelzik esti 6 órától reggeli 6 óráig.

Eljegyzés. Balázs Imre ó-szivaci r. kath. tanító eljegyezte a bájos s kedves Jakula Mariska urhölgyet, Jakula József ur leányát Kalocsáról. Aldás lebegjen frigyök felett.

A szabadkai postarablás. A múlt év február hó 7-én délelőtt indult el Szabadkáról a carriol posta Bács-Almásra át Bikityre. Almásról d. e. 11 óra 45 perckor továbbították, de Bikityre a posta helyett csak a lovak érkeztek meg késő éjjel. A csendőrök azonnal keresésére indultak a postakocsit feltörve és kirabolva Bikity határán az országúttól mintegy 2000 lépésre egy domb mögött találták meg, a kocsi pedig, Menholtzer József agyonverve és szűrésű sebekkel a kocsi mellett feküdt. Az elrablott pénzüsszeg 17,572 forint telt. Megindítván a nyomozás, a gyanú Bagi

János és Fábik Lőrinc ellen irányult, kik csekélyebb lopásért az almási csendőrségnél voltak letartóztatva s a rablógylkosság napján d. e. 11 óra előtt bocsátottak szabadon. E két egyént a carriol-posta előtt mintegy félórával látta az úton haladni egy bikityi asszony s két fanyeső ember is, kik még ezeken kívül haladni vel a postakocsi előtt láttak egy uri kocsi is haladni, melyen négy egyénült. Bagi és Fábik letartóztatásukkor mindent tagadtak s igazolták, hogy ők sokkal a carriol előtt haladtak s Bikity alatt az országútról letérve, mellékúton mentek a faluba. Eközben a csendőrmesternek feltűnt bizonyos Frecz József költekezése s házkutatás rendeltetvén el nála, padlásán a széna között csakugyan meg is találtak az elrablott pénzből 9783 frtot. Frecz azt állította, hogy ő a szőlőbe ment, két embert látott, kik valamit elástak s feléjük közeledvén a fenti összeget csak egyikétől Bagi Jánostól kapta, oly feltétel alatt, hogy a látottakról hallgasson. Bagi és társa Fábik mesének mondották Frecz ez elbeszélését s következetesen tagadták a bűnrészeséget. A kir. ügyész ennek folytán s tekintve azt, hogy a nevezett két egyént a csendőrök alig egy órával előbb bocsátották szabadon, s így semmiféle támadó eszközzel nem bírt, el is ejtette ellenök a vádat, hanem Frecz Józsefet kértérablással párosult emberölés miatt elítélni. A védő csak bűnpártolást, legfeljebb orgazdaságot látott fenforogni. A szabadkai törvényszék csakugyan fel is mentette őket a gyilkosság és rablás alól s Bagi János és Fábik Lőrinc szabadlábra való helyezését rendelte el; ellenben Frecz Józsefet a btk. 370. §-ba ítőközös s 372 §-szerint minősülő orgazdaság büntetésében találta bűnösnek s tekintve a súlyosító körülményeket, öt évi fegyházra és tíz évi hivatalvesztésre ítélte. Ez ítélet ellen a vádlott és a kir. ügyész felebbezték. A kir. tábla, hol az ügy a napokban került tárgyalás alá, a törvényszék ítéletét végzésileg feloldotta s a szabadkai törvényszék a további eljárás és vizsgálat kiegészítésére utasította; jelesen mindazon irányban elrendelte a vizsgálót, melyek a tényállást felderíthetik, így Beck almási postamester kihallgatására kísérlet sem történt, nem vizsgáltott, hogy kik mentek azon uri fogaton, mely akkortájtban a carriol előtt haladt; hézagosan tartotta a tábla, hogy a fanyeső emberek nem szembesítették Bagi és Fábikkal, valjon az úton látott egyénekben őket ismerik-e? nem szembesítették ezek végül a bikityi asszonnyal sem.

Csúroghról írják: E hó 7-én estefelé azon szomorú hír rözött fel csendes merengésünkből, hogy a Tisza mint minden évben, úgy az idén is áldozatot követelt; s ezúttal Riesz Ferenc II od éves orvosnövendék személyében, ki fürdeni menvén, vigyázatlanságból a mélyebb helyre jutott, hol is kora sirját lelta Szület ezen csapás óriási mérvben sújtotta, egyetlen fiuk volt, a kit tetemes anyagi áldozatok árán képeztettek azon reményben, hogy majd agg napjaira ő fogja őket fentartani, s mindennek egy pillanat vetett végett, temetése 9-én volt nagy részvét mellett. Legyen szabad e helyen azon kérdést intéznem, vajjon nem lehetne az ily gyakori baleseteket meggátolni? nézetem szerint lehetne s pedig a községnél kellene ezt tenni, a mennyiben a Tiszába egy kimért helyen egy bizonyos térséget elkerítenne, s szigorúan meghiagyná, hogy mindazok kik e tilalmat átlépik, büntetve lesznek, az egész költség kevéssé kiállítható, s ez által számos szerencsétlenség volna elkerülhető, bátran fűrödhethnének az uszni nem tudók is. B. Gy.

Zombor város képviselők közgyűlést tartott szerdán a kolera ellen előlegesen követeendő intézkedések tárgyában. Az egészségügyi bizottság jelentése sok pontjában ugyan, de nem lényegesen módosított. Nevezetesebb intézkedések a következők:

1. A lakosság közt a háztulajdonosok költségére dezinficiáló szerek fognak szétosztani s azoknak rendszeres felhasználását a rendőrség fogja ellenőrizni.

2. A városon átfutó sánc, miután gyökeres kikötés most, a kánikula derekán s a veszőly küszöbén azért nem kívánatos, mert esetleg előidézhetné azt, amit elkerülni akar: egyelőre a piszkosabb s bűzősebb pontokon gyakran és erősen dezinficiáltak s a benne lévő szerves hulladékok kiszednek.

3. Épen ezen rendelet hatályosítására kimondatik, hogy a csatornába vezető házi kloakák, melyek a buzterjesző anyagoknak valóságos tömörítő helyei voltak, e hó végeig betömendő.

4. Hasonló záros határidő alatt kitávolítandó — egyelőre ideiglenesen — a városból minden üzlet tartott disznóhizlalda. Magánosoknak is legfőlebb ötíg való disznót szabad hizlalniok.

Igen rossz benyomást tett a pártatlan szemlélőre némely bizottsági tagnak szenvedélyes önzése, mellyel a magára nézve sérelmes határozatokat dühbel és lár mával akarta semlegesíteni. Akinek nincs érzéke az iránt, hogy a közjót a maga jóvalta fölött becsülni tudja: annak nincs helye a városatyák testületében. Ezen határozatok ellen csak birtokon kívül lehet felebbezni.

Végül okulás kedvéért megjegyezzük, hogy az elnököl főispán ur Dr. Ambrozovich Károly ügyvédet, egy legfelsőbb fokulag hozott közigazgatási ítélet igazságátalan" bírálatával illetéséért erőlyesen rendre utasította.

Kis-Kéren menykőcsapás folytán két ház és egy pajta légett.

Gombosnál Czöndér Pistáné a Dunába ugrott s ott veszett.

O-Becséről írják: Fränkl Ferenc eljegyezte Szabadkáról Koch Salamon kedves leányát Irmát.

Irodalom.

Előzetésre fölhívás: „Északi fény" cím alatt összegyűjtött s az időszi sajtóban részben már megjelent verseimre előzetést nyitok, kötetenkint 1 frt 10 kr-ával, mely összeget kérem (hogy a nyomtatandó példányok száma iránt tájékozhasam magamat), legkésőbb szeptember végéig címre: Budapest, IV. Zöldfa-utca 41. sz. alá küldeni. Fritser Antal.

Mult héten Palánkán tartózkodtam és egyuttal a német-palánkai kisedővodát meglátogattam. Az óvoda helyisége 2 esinos, világos tanteremből és 1 tágas udvarból áll. A tanterem szépen vannak berendezve és teljesen felszerelve. Vannak szemléltető képek, kitömött madarak, építészeti laposkák stb. A kisedővodát Mezey-Dencz Petronella urnó s a lehető legvégsőbbig lelkiismeretesen kezeli. A tanuló kisedőség 2 csoportra van felosztva, u. m. kezdők és haladók. Mialatt a haladók a tanterembe vonultak, addig a kezdők vig induló énekszóval az udvarba kimentek játszani, felettük a vigyázatot egy dajka tartja fen. En a derék tanítónó szíves meghívása folytán a tanterembe beléptem, hogy jelen lehessen az oktatáson. A tanítónó vagyis a kisedők csipelik „néneke" kieszott a gyermekek között vörös, kék, zöld és sárga laposkákat. A nagy tábla kockákra van vonalozva, szintugy a dolgozó asztal is. A „néneke" krétával egy kockakeresztet rajzolt a táblára és a kicsinyeknek meghagyta, hogy rakják le az asztalra a laposkákat úgy, hogy a közepén legyen a kocka sárga. Látni azt az ügyes buzgalmat, mellyel a kicsinyek siettek a feladott munkát véghez vinni, valódi öröm volt; a kereszt alig 3 perc alatt elkészült. Most a „néneke" előbb a felső laposkákat, aztán az alsókat, majd a jobb oldalon, majd a bal oldalon levőket bekérte a gyermekektől, ez által őket irányhatározatra szoktatván, s kérdezte a sárga fent, lent, jobbról vagy balról volt-e? Igen értelmesen felelték, hogy közepén. Miután a laposkák igen csinosak, természetes, hogy 1—2 eltűnt, melyet előtalálni többet nem lehetett. Most a gyermekek hol magányosan, hol karban több kedves gyermekdal énekeltek, aztán értelmes versecskéket mondtak fel. A gyermekek feleletei értelmes, bátor hangon adtak, az egész oktatást az ésszerűség lengi át. Most kimentünk mindannyian az udvarba, ott párba, egyenkint, hármasával stb. szépen indultak a gyermekek, a „néneke" velök játszott stb. míg az egyik azt hangoztatja, hogy „néneke éhes vagyok," mire a néneke oszonnára kommandírozott.

Kisedő 88 látogatja az óvodát. A lelkiismeretes oktatást, melyről már fentebb megemlékeztem, ismételnem kell, miután Mezey-Dencz Petronella urnó, nekünk Ujvidékieknek kedves és elfelejthetlen emlékü. Evek előtt helyben mint elemi, később mint polg. iskolai tanítónó működött s ugy a szülék valamint az egész közönség előtt kedvelt személyiség volt. Távozását eléggé sajnáltuk és sajnáljuk; adja az Isten, hogy ily jeles tanerőt, ha lehet, visszanyerhessünk.

Az óvoda, egylet által tartatik fen, melynek elnöke ft. Armbruszt Péter plébános ur és jegyzője Fike Pál tanító ur, az ügyet melegen felkarolják és támogatják.

A kolerát kikerülődő, városi tanácsunk nemcsak célszerűen, de egész tapintatossággal intézkedni sietett. Derék polgármesterünk orvosok, gyógyszerészek és szakférfiak által szervezett bizottságot folytonosságba helyezte; egy tisztelbeli biztos alkalmaztatott, kinek a csatornákat, nyilvános helyeket, egy szóval a lehetőségig az egész várost megtekintenie és naponta kétszer a városi tanácsnak jelentést tennie kell. Az utcák naponként söpörtetnek és minden órában fellocsoltnak. Egyszóval mindent megtesz derék városi tanácsunk, hogy városunktól a vést távol tartsa, azért csakis rosszakarát indíthatna valakit arra, hogy városi tanácsunkat folyton lerántsa. A folyton elégedetleneknek csak annyit mondhatok, hogy: a jóakarát elismerést érdemel.

A szabadkai gazdasági és terménykiállítás támogatására városi képviselő testületünk Tuschell Ferenc tanácsnok ur elnökelete alatt bizottságot küldött ki, aki már a szabadkai központi bizottsággal érintkezésbe lépett. Erről jövőben többet.

A PÁLINKA ÁLDOZATAI.

Elbeszélés.

Írta: Zsibory József.

A ki szlet vet, vihart arat. Népszó.

Csapi Jóska uramnak szőrayen szük az utca, hol az egyik, hol a másik oldalon ütődik a kerítésbe, mire ő aztán nagyokat káromkodik, hogy az egész világ épen az ő lába alá csináltatja a házat meg a kerítését. Ha kedvére ki káromkotta magát, nótára gyujt, még pedig oly ékes hangokon, hogy a hallgatóknak jobb lett volna halló szervek nélkül születniök.

Igy botorkált ő kelme végig az utcán, mely alkalomkor néhányszor meggyőződhetett volna, ha t. i. már régebben meg nem lett volna róla győződve, hogy a föld csakugyan vonza a testeket, arra meg már épen séggel hitet mert volna tenni, hogy: „mégis moza a föld." De ez csak addig tartott, míg valamely kocsmához nem ért, ott aztán annyira fáradtnak érezte magát, hogy csupán a leülhetés kedvéért is benézett egy kicsikét.

A nagy lármará egyik másik házból kiállnak az utcára. A fiatalabbak nevetik, az öregebbek pedig fejcsóválva mondogatják: „Hej Csapi Jóska, Csapi Jóska, de megvert téged az Ursten mind a két kezével." „Megverte őtet az ő természete," mondja egy másik; „Az verte meg őt, hogy nem tud magának parancsolni." „Istenem! de másforma ember volt ez, még nem adta magát ugy a pálinkának" sóhajtja az előbbi.

Bizony másforma. Olyan cserapes, kőkerítéses háza volt, hogy faluházának is beillett volna. Kamarájában százszámra lógott a kész csizma és garmadákban hevert a sok fölvarratlan bőr, meg a talp. Mert hát tudni való dolog, hogy Csapi Jóska uram csizmadia mester volt, még pedig első a faluban. A többiek csak olyan foltozó mesterek voltak, ha kifogytak a foltozóból, hát darabszáma varrogattak Csapi Jóska uram részére.

Ha meggondoljuk, hogy e mellett olyan takaros kis felesége volt mint a parancsolat, s olyan szép két kis gyermeke mint az angyalkák, hát bizony bizony elhíhetjük ő kelmének azt a mondasát, hogy még a kis királlyal sem cserélne.

De meg is érdemelte annak idején ezt a nagy

boldogságot, mert a fél megyében nem volt olyan józan, munkaszerető ember mint épen Csapi Jóska uram. Későn korán ott dolgozott ötdömágával a műhelyben vagy pedig járta a vidék vásárait.

Csodálkozott is rajta a falu apraja nagyja. Hiszen ország-világ tudja, milyen duhajkodó részeges gyerek volt ez a Csapi Jóska legénykorában, s mikor megházasodott, mintha kicséréltek volna, a legjamborabb, legjózanabb ember vált belőle. Meg volt ennek is a maga oka Csapi Jóska asszony, (persze akkor Virág Maritnak hívták az eszemadtát) csak úgy egyezett bele a házasságba, hogy Csapi Jóska megígérte, miszerint nem részegeskedik, a pálinkára meg rá se néz.

Egy ideig emberül megtartotta szavát, volt is látszatja, fél falu megsüvegelte, bírónak is megtették volna, ha van hozzá való kora.

De egy rája nézve szomorú esemény következte. Megint csak a régi lett belőle. Történt pedig az a következőképpen: Áron gazda, Mózes hívo polgártárs, épen Csapi Jóska házában tőzomszédságában egy kis boltot nyitott, a hol a többi között pálinkát, igazabban spirituozos vizet is mért. A mint Jóska mester először meglátta az új boltot, eltökélte magában, hogy már csak nála néz, hogy ugyan mit árulnak benne? Áron szomszéd nagyon szívesen látta és sorba mutogatta, hogy mit mindent nem lehet az ő boltjában kapni. Mikor a pálinkához értek Áron szomszéd erősen kínálta, hogy igyék az ő egészségére, de Jóska mester szabadkozott: nem lehet, mert fogadása tiltja. No csak egy kicsit, ugy áldomásképen, biztatja Áron. Addig-addig nógatta, erőttette, míg végre csakugyan elfogadta. „No ha már megszegtem a fogadást, őrse a kő, egy fityókkal több vagy kevesebb, nem számít” gondolta magában és kért még abból a jóból. Annyiszor reptálgatta, hogy több az ajtón is alig talált ki. A mint, maga se tudja hogyan, haza került, felesége majd elhalt ijedtében, de nem szólt semmit, mert látta, hogy részeg emberrel van dolga, ámbár nem tudott attól a rettegett gondolatától menekülni, hogy az ura újra rászokik a pálinkára.

A mitől úgy félt, meg is történt. Másnap a mint Csapi Jóska uram kialudta részegségét, nagyon röstellte a dolgot, hanem utóbb elgondolta, hogy ő is van olyan ember mint a többi, ha azoknak szabad inni, miért ne szabadna neki? Aztán meg azt sem akarja ám, hogy rá mondják a házára: hogy itt is az asszony viseli a kalapot. Szóval elhatározta, hogy biz ő nem tartja meg a fogadást, hanem iszik a mint kedve tartja.

Igy lett belőle megint a régi részeges dologkerülő. Hiába kért, könyörgött a felesége, hiába emlékeztette a fogadására, annyit volt, mintha falra borsózt hányt volna. Eleintén biztatgatta ugyan, hogy csak mértékkel teszi, később káromkodással és fenyegetőzéssel felelt, utóbb pedig bottal, tettel, kézzel, azaz háttal foghatóvá, hogy ő az ur a háznál s azt teszi, a mi tetszik.

Hetekig nem nézett műhelye felé, legényei azt tették, a mit jónak láttak. Utóljára ott hagyták, mert rendetlenül fizetett azaz helyesebben nagyon is rendszeren — nem fizetett. Inasai megszöktek, mert részeg állapotában egy elnadragolta őket, hogy házas korukban is rá emlékezhettek. A vásárokon se viselte magát különben, ott is a helyett, hogy a eszimat árulgatta volna, mindig a pálinkás sátrakat kerülgette s így többször megessét rajta, hogy úgy hozta vissza a portékáját a mint elvitte.

Egyizben az is megtörtént rajta, hogy az egész vásár lefolyását megállta részegség nélkül, az igaz, hogy nagy megerőltetésbe került, de volt is benne köszönet: mert olyan jó vásárt csapott, hogy a portékás lánának még a feneké is kilátszott, a bugyellárisa szinte duzzadt a sok apróbb öregebb bankótól.

Hanem a vásár után busásan kipótolta azt, a mit elmulasztott. Mikor hazafelé indultak, kocsis is, gazda is elaludt, a lovak csak egy Isten hírével kocogtak tovább. A minék aztán az lett a vége, hogy az országút árkában ébredtek fel, de kocsinak, lónak, bugyellárisnak még híre se volt.

Igy természetesen nem csodálhatni, ha úgy fogott a vagyon mint a hó a tavaszi naptól. Műhelyben tü, kaptafa, ár télenül hevert. Kamarája csak úgy kongott az ürességtől.

Mig Jóska mester a korcsákat járta, szegény felesége éjjel nappal egygyé tett, hogy legalább gyermekeivel nyomort ne lásson. Nyáron a kora hajnal már a piacon találta zöldséget és más konyhaveteményt árulva, nappaloként a kertben izadott. Tél-n éjfélekig elvart mások számára nyomorult repceolajos mécsék mellett. De még ezen véres verejtékkel szerzett pénznek egy részét is kiereszkolta tőle férje pálinkára.

És épen az a baj, hogy pálinkára, mert olyan rossz természetű volt, mint a legtöbb pálinka részegnek, hogy valahányszor bepálinkázott, mindig veszett volt tőle és mindenki be bele kötött, a mi rendszeren úgy végződött, hogy a csapszéken kívül helyezték, ő aztán gyermekeire és feleségére töltötte boszúját.

Most is ott ül felesége a gyöngén pislogó mécsék mellett. Szemköze vörös a megerőltetésétől vagy tán könnyeitől? Szemeit csak olykor veszi le varrásáról s gyermekeire néz, kik a közel lévő ágyban fekszenek egymást átkarolva, ilyenkor egy kis öröm látszik arcán, gyöngéden igazítja meg a félreacsúszott dunnát, nehogy meghútsék magukat, mert nagyon hideg van, a varrásból pedig nem telik fára. Söhajtva ül varrásához, rálehel dermedt ujjaira és újra tovább var. A csendet csak a szél törli meg, mely dúdolva, füttyörészve rohan el az ablak alatt s azt megmegrázza.

Egyszerre az utcaajtó csapódása hallik, rövid ideig tartó botorkáló lépések zaja után kinyílik az ajtó és belép Csapi Jóska uram. Be sem csukva azt a szoba közepéig támoilog, rekedt hangon mondja a jó estét. Körülbelül jó reggelt is mondhatott volna. Kalapját keményen az ágyra dobja, mely épen a kis lányka fejére esett, mire ez fölújdvé sírni kezd, a részeg apa csitítgatja, hanem a kis lány és vele együtt a fölébredt fiú is a rekedt hangtól megijedve, még jobban sír. „Elhallgattok?” ordítja kikelve türelméből s felkapja az egyik gyermeket, hogy a másikat őrse vele. Rémülve szalad oda az anya, hogy e kegyetlenkedésektől megmentse gyermekeit. A részeges dühe most egészen föléje fordult: „Hát így tanítod te gyermekeidet szefogadásra?! No majd megtanítlak én mind a

hármatokat szót fogadni.” E szavakkal botját kereste, de a szerencsétlen asszony azt nem várta be, hanem ölébe kapva gyermekeit kifutott. Az ura botjával dobott utána, káromkodva, fenyegetőzve, hogy így amugy verlek agyon, csak gyere be. Odakin decemberi szél süvöltött, mely keményre fagyott, hóport szórt a szemök közé. A meleg ágyból kizavart gyermekek dideregve bujtak össze anyjuk karjai között s a szegény asszony levetette saját felöltőjét és ráterítette reszkető gyermekeire, s csak úgy pörén állt abban a dermesztő hidegben, hogy majd a lélek fagyott ki belőle. De mit nem viselne el egy jó anya gyermekeiért!?

Ez alatt a részeg apa odabenn káromkodva, hányt vetett, tört, zúzott mindent, lármázott, parancsolgatott mintha ezren állnának előtte, mert az ilyen pálinka-részeg valóságos bolond. Végre megbotlott egy feldöntött székben s végig vágódott a szobán, a hol aztán el is aludt. Mikor felesége észrevette, hogy elcsendesedett, óvatosan bevitte elszenderült gyermekeit, gondosan lefektette őket, miután nagy ügygel bajjal az urát is az ágyba hurcolta, maga is nyugalomra tért, de nem alhatott, mert egész éjjel a hideg rázta, na gyon megviselte a gond, a bü, de különösen a meghülés, csak az vigasztalta, hogy hiszen szerencsétlen gyermekeiért tette. A betegség annyira erőt vett rajta, hogy több föl sem kelhetett. E mellett az a gondolat is gyötörte, hogy mi lesz nélküle szegény gyermekeiből? ki neveli, ki ruházza, ki tisztogatja őket, ki tanítja jóra, az Isten félelemre? ki óvja őket a részeges apa durvaságaitól, mert ő ugy érezte, hogy nem sokáig viszi. — Ez a lelki gyötorem volt megölője.

Egy hétre rá történt. A gyermekek rég fölébredtek, anyjuk még mindig aludt. Fölkapaszkodtak nyoszolyájára, szoligtatták: „Édes anyánk de soká alszol! Ma még nem öleltél meg, nem szoritottál magadhoz, nem simogattad meg hajunkat, még csak meg se esköltél!”

De az anya nem felelt... nem felelt mert meg volt halva.

Az ura a másik szobában káryázott, mellette üres pálinkás butykos hevert. Ki tudja meddig marad észre véletlenül a szegény asszony halála, ha nincsenek könyörülő szomszédok, akik megszokták látogatni a szerencsétlen beteget, kik meleg étellel látták el. Most is a jó öreg Bokáné jött át egy kis tejet hozott a kicsikék számára s nagy rémuléssel látta a beteg halálát. Rögtön összelármázta a szomszédságot, kik alig bírtak lelket verni a nagy nyugodalmasan horthyogó Csapi Jóska úrbá. — Nem mondhatni ugyan, hogy nem sajnálta feleségét, hanem búbanatában újra bepálinkázott úgy, hogy a temetés gondja is a jó szomszédokra maradt.

Elgondolhatni, mily sanyarú sorsra jutottak a szegény árvák. Apjuk csak elvétel volt józan, akkor is csak azért, mert nem volt miből bepálinkázni, ha otthon volt, ütötte verte őket, ha nem volt otthon, különösen este, majd halálra félték magukat abban az üres házban, de hogy is ne? a nagyobbik a fieska alig volt hat éves. Csak ugy tengtek lengtek hol az egyik, hol a másik szomszéd kegyelméből, mert az apjuk gondosságától régen éhen halhattak volna. A kis lányka nem is viselte el sokáig, el ment ő is anyja után oda, ahol nincsenek részeges apák.

Annál rosszabb sorsra jutott a szegény fiú, apja részeg állapotában minden bossúságát rajta töltötte. Nevelésére nem volt senkinek semmi gondja, hibáért nem intette senki, büneiért nem büntette senki. Az apa durvasága dacoskította tette, alig hogy tudott egy kicsit élni az eszével: apja közeledtére odább állott, napokig elkóborolt a mezőn, juhászok és bojtárok között, később hetekig se lehetett házuk táján látni. Beköborolta az egész vidéket, a legvassottabb és legrosszabb hírű legényekkel pájtáskodott. Azt is beszéltek a faluban, hogy tolvajlásból keresi kenyerét. Nem is nagyon esodálkoztak rajta, sőt inkább egészen rendjén való dolognak tartották, mert a népszó is azt tartja: „Nem messze esik az alma a fájától.” Ha valami rossz híret hallották, vállvonogatva mondogatták, hogy: apja fia.

Csapi Jóska uram is mindig jobban jobban sülyedt az iszapba. Nem volt a ki rá tisztogasson: ha húzott is tisztát, az addig le nem került, még csak le nem szakadt róla, bár ujnyi vastagságban volt rajt a piszok és a szenny. Haza is csak akkor került, a mikor könyörületes emberek fölszedték valahonnan az utca árkából és haza szállították. De mit is csinált volna otthon? üresebb volt az a diák bugyellárisánál, a mit meghagytak a hitelezők, azt elvitte az exekució. A ház is csak azért maradt meg, mert fiának anyai jussa volt. De ha el is akarták volna adni, senkinek sem kellett volna, mert csak Jézus nevében állt fön, a tejet úgy megeibálta a szél, hogy rostának is beillett volna.

Mint hogy otthon semmi harapni való nem volt, enni pedig csak kell, Csapi Jóska uram azelőtt a falu első embere, most még a koldulástól sem ijedt vissza. A sok pálinkázás minden becsületérzést kiölt belőle. Nem fogott rajta, akárhogy megpirongatták, csak nyújtotta rongyos kalapját. Ha ma elkergették, holnap újra jött s a keservesen összeszedett krajcárkákat a kenyérdarabokkal együtt rögtön azon gazdához vitte, aki azokat pálinkáért beváltotta. Így koldulását örökös mámorban töltötte életét, nem gondolt se Istenre, se emberre. Fiából a vidék leghíresebb lököttje vált, az is beszéltek róla, hogy nem volna tanácsos éjszákának idején egyedül találkozni. De torkára is forrt bitangása. Egy hideg téli éjjel Asztagi uram két csikájával akart odább állani, de megneszeiték, mire futni kezdett, a jeges földön megcsúszván hanyatt vágta magát, a béresek utóérték s bizony kivertek belőle a lelket. Mikor aztán látták, hogy nincsen benne többé élet, kocsi rakták, hogy majd beviszik a községházához. Utjuk épen Csapi Jóska uram háza mellett vitt el, az egyik béres be ment tudatni apjával fia sorsát. Az öreg mélyen aludt, ágya, a szoba egyik sarkában elterített szalma volt, takarója rongyos köpönyeg. A béres minden erejét összeszedte, hogy föl-rázhassa, első szava az volt, hogy: „Adj egy ital pálinkát!”

Mikor fia véres holttestét meglátta, megrendült, mintha villámütés érte volna. Úgy állott, mintha le lett volna szegezve, szemeit fia véres holttestére mereszté. Még akkor sem mozdult, mikor a kocsi megindult, hiába

nógatták, hogy kísérje fia holttestét, csak állt mozdulatlanul, mintha köböl lett volna. Nem látott egyebet egy sapadt fehér asszonynál (kiben elhalt feleségére ismert), nem hallott egyebet annak rémes szavánál: „Te tetted ezt!”

Bűnös lelkiismerete, melyet eddig pálinkával elnyomott, de a mely most teljes erejével fölébredt, az festette elbe ezt a képet.

Hiába szoritotta szemére kezét, a sapadt asszonyt egyre látta, egyre hallotta a rémes szót: „Te tetted ezt!” Kinjában fölajdult, nem nézte merre, hova! csak rohant egyenesen, nyomában egyre hangzott: „Te tetted ezt!” Mig végre begbotlott egy árokba, föl se kelt onnan többé, bár arcát kezeibe rejté, a sapadt asszony mindig előtte volt, előtte volt fia holtteste is, a sapadt asszony fia holttestére mutatva, egyre rémesebben suttozta: „Te tetted ezt!”

Másnap Csapi Jóska uramat megfagyva találták a temető árkában, könnyei jégcsapokként fagytak arcára.

A falu saját költségén, fiával együtt abba a sírba temettette, melyben felesége és leánykaja nyugodtak. A község derék plébánosa kőkeresztet állított sírhalmukra, melyre csak e néhány szót íratva: „A pálinka áldozata!”

A „Gazd. Egylet” közleményei.

Az aratásról.

Baja, jul. 15. Az aratás javában folyik, s a gabona általában jól fizet. Tengeri és tavaszi vetemények igen szépen állanak, a pár napi hőség eddig nem ártott; az esőzés gyakori volt. A szőlő jó termést ígér. Helyenkint a jég kárt okozott. Az új buza szép piros, acélos és súlyos, ott, a hol még nem volt megdölvé.

Sztanisics, jul. 15. Az aratás a retentő forróság mellett javában folyik. Határunkon a búzának szalma-termése elegendő lenne, de szemben kevés. Ugyanis az eddigi tapasztalatok szerint 18 kévés kereszt 20—35 kilót adott, ennél csak rendkívüli esetben ad többet vagy kevesebbet. Ns. Militicsen a próbák a következő eredményt tüntetnek ki: 1200 négyszögölnyi területnek termése 15—18 kereszt, a megdölt helyeken 18—22 kereszt. Szemben az elsőbb keresztenkint (keresztjét 18 rendes kévével véve) 40—45 kilót, az utóbbi 20—22 kilót ad.

Bács-Bodrogh megyei gazdasági egyesület.

Utatás a szederfama-gyvetés és a szederfatenyészésre nézve.

Kiadja a magy. orsz. selyemtenyészési felügyelőség Szegszárban.

I. Magvetés és a csemeték apolása a faiskolákban.

A szederfának magról való nevelése sok tekintetben jelentékeny előnyökkel bír, melyeknél fogva kívánatos, hogy a magról való tenyésztés minél szélesebb körben elterjedjen. A legfontosabb előnyök a következők:

Először, hogy a magról nevelt szederfa jobban megbarátkozott az illető talajjal s ennél fogva jobban tenyészik. Másodsor, hogy a csemetének az anyaföldből való kivétele és végleges elhelyezése között kevés idő tellik, ennél fogva a csemeték azon frissen ültetettven el, azok megeredésére biztosabban számíthatni.

Harmadsor, hogy ezen az uton igen nagy számú csemetét lehet előállítani s ennél fogva nem arról kell majdand gondoskodnunk, hogy a beültetendő földbe honnan vegyünk csemetét, hanem inkább arról, hogy a meglévő fának szerezzünk alkalmas helyet; már pedig a tapasztalás azt tanítja, hogy minél több fánk van, annál több helyet találunk számukra, akár magánálló fák gyanánt, akár sövény és kerítés gyanánt.

A szederfa mag beszerzése.

1. A mag nyeresre teljesen ép, egészséges fáról eredő gyümölcsöt kell használni, és pedig lehetőleg fehérszínű gyümölcsöt.

2. Be kell várni, hogy a gyümölcs a fán tökéletesen megerjen, úgy, hogy az a fa megrázásánál könnyen lehulljon.

3. A lehullott gyümölcsöt fazekakban vagy kisebb kádakban hordjuk haza, nehogy a túlságos nagy edényben felhalmozott gyümölcs megmelegedjék, és erjedésbe menjen át. Miért is célszerű az edényeket, melyekben a gyümölcsöt hazahordjuk, ponyvával vagy gépkendővel beföldni, nehogy a nap áttekintse.

4. Ha a gyümölcsöt hazahoztuk, azt azonnal vízben, de nem melegített vízben kiöblítjük és a gyümölcs húsos részeit a szítán áttörjük és a szítára mindaddig vizet öntögetünk, míg a mag tisztán meg nem marad. Ezután a magot a szítáról leveszük és még egyszer egészen tisztára mossuk.

5. Ezután tiszta ruhában a magot kifacsarjuk és szárítás végett egy szellős helyre tesszük, különösen ügyelven arra, hogy a magot a nap sugarainak, vagy bármiféle melegnek ki ne tegyük; annak tisztán csak a levegőn, árnyékban kell száradnia.

6. Szárítás közben a magot minél többször kell forgatni, nehogy az megfűlledjen és megmelegedjék.

7. Végre legfeljebb egy ujnyi vastag rétegekben vagy egy fertály vagy fél literes mennyiségben kis zacskókban száraz helyre elteszük, illetőleg felakasztjuk, ügyelve, hogy az kártékony állatok által el ne pusztíttassék.

8. A vetésre legajánlatosabb egy éves magot használni.

A mag elvetése.

A magvetésre nézve szigorú pontossággal következő szabályok követendők:

1. Azon terület, mely a szederfa mag vetésére van szánva s e célra a múlt ősszel — amennyiben az altalaj ezen mélységben még jó minőséggel bír — 2 1/2 lábnyi mélységre felásatott, tavasszal, a magvetés előtt, újra 1 lábnyi mélységre ásandó fel, és — a mint a 3. ábrában észlelhető — 3 lábnyi széles ágyacsakra osztandó. A földet közvetlen a magvetés előtt kapával és gereblyével lehetőleg porhanyóvá kell tenni.

Megjegyzendő, hogy 1/2 liter magvetéséhez 25 □ öl, egy egész liter mag vetéséhez pedig 50 □ öl terület szükséges.

2. Különösen ügyelni kell arra, hogy a magvetéshez csak akkor fogjunk, midőn fagyoktól már nem igen lehet tartani; miután a fagy a nagyon gyenge szederfa-csemetének könnyen megárt, holott a beko-

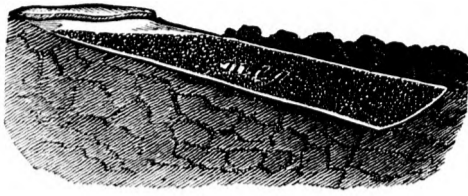
vetkezhető nagyobb meleg ellen szaporább öntözés által lehet segíteni.

3. Midőn a magvetés ideje bekövetkezett, a szedermagot egy oly nagyságú edénybe kell tenni, hogy a mag felett az edény tetejéig még négy ujjnyi üres hely maradjon. Az edényt azután langyos, de nem meleg vízzel, ha csak lehet, esővízzel vagy folyóvízzel kell tele önteni, mint az első ábrában látható; és a magot háromszor huszonnégy óráig kell ázni hagyni. Ez idő alatt a magot többször kell keverni. Három nap múlva a vizen fent uszó léha magot a vízzel együtt óvatosan le kell önteni, a visszamaradó jó magot pedig olyan zacskókba kell helyezni, mint a minőkben küldve lett, de olyformán, hogy a zacskónak csak háromnegyedrésze teljék meg, egy negyedrésze pedig üresen maradjon.

1. ábra.

4. A zacskót a maggal napos helyen a földre kell tenni, de úgy, hogy a zacskó minél jobban rézsut fekdjék s a mag a zacskóban jól szétteregve legyen; a zacskó szája pedig kemény módra ki-lássék a földből. (L. 2-ik ábra.)

2. ábra.

5. A földet, melynek a zacskót 2-3 ujjnyira épen csak jól el kell takarni, folytonosan, ha nem is sárosan, de jól nedvesen kell tartani. Hogy a mag ne fülledjen és össze ne álljon, a zacskót naponként kétszer ki kell venni a földből s azt jól össze kell rázni s aztán ismét előbbi helyére vissza kell tenni. Ezt az eljárást kedvező időjárás mellett körülbelül 5-6 napig, de mindenesetre mindaddig folytatjuk, míg a mag vetésre nem alkalmas.

6. Vetésre alkalmas a mag, ha megdagadt, színét változtatta és legnagyobb részt fehér kis pattanásokat mutat, sőt egyes magvaknál a csirákna is hegyei mutatkoznak. Ekkor az újra felásott és porhanyóvá tett földbe (lásd a 3. ábrát c) a gereblye nyelvvel csekély kis barázdákat húzunk egymástól három hüvelynyire.

E barázdákat mielőtt a magot beletennénk, még egyszer megöntözzük, azután a magot homokkal összevegyítve nagyon ritkán a barázdákba vetjük, végre ezeket finom homokkal behintjük, de úgy, hogy a mag épen csak el legyen takarva. (L. 3. ábra b.)

Erre a bevetett barázdákat a gereblye fokával könnyedén lenyomkodjuk (l. 3. ábra a) és az ágyat az öntöző kanna rózsáján át nem sárosra, de mégis kellően megöntözzük.

Miután a szederfa cseméje oly gyöngye, hogy megcserepedett földön áthatolni nem képes, a földet naponta többször megöntözzük, ha nem is sárosan, de nedvesen tartjuk mindaddig, míg a csemete ki nem bukik, mi különben rövid idő alatt megtörténik.

A csemetékkel való bánás.

1. Midőn a csemete kibúj, különös gondot kell rá fordítanunk, hogy a föld mindig tiszta legyen, s ezért a felverődő gatz minden héten ki kell gyomlálni, nehogy a gyöngye csemetét elölje, arra ügyelvé, hogy a gazzal együtt a fiatal csemetét is ki ne húzzuk. Ha pedig száraz időjárás van, a beültetett ágyakat időnkint megöntözzük, arra vigyázzván, hogy az vagy korán reggel, vagy este történjék. Ha a csemeték nagyon sűrűen kelnek, akkor a felesleges csemetét, a földet előre jól átátatván, óvatosan kihúzzuk és ujjunkkal helyet csinálva, más helyre ültetjük, oly mélyre, mint előbb volt. Így gondozva, a tavasszal elvetett magból a csemeték őszig mintegy két lábnyi magasra nőnek.

2. Késő ősszel a mennyire lehet a földet felhúzzuk a csemetékre — mint ez a szőlőművelésnél szokás, — hogy a fagy azoknak meg ne ártson. Ezen eljárás előnyösebb, mint ha a csemetét szalmával takarnók be, mivel a szalma alatt az egerek túlságosan el szoktak szaporodni.

(Folyt. köv.)

NYILTTÉR.*)

0-Kanizsa, 1883 július 17-én.

A „Bácska“ 37-ik számában közzétett s M. S. községi jegyző szeszélyeit, önkényű eljárását ostorozó közlemény eddig nem cáfoltatott meg; nem különösen a közlemény végpontjában kitett azon állítás, hogy M. S. jegyző ur bünyű vizsgálat alatt van. — De nem is lehetett azt megafolni, mert: szent igazság!

S én, — ki céloml tűztem ki a bün ostorozását, nem is azt vártam, hogy közleményemre reflectáltasék; hanem igen is elvártam a cikkben említett bünyű ügyi actákba való betekintést a felsőbbség részéről s az annak folytán szükségessé válandó intézkedések megtételét. A felsőbbség nem méltatta cikkemet annyira, hogy magának meggyőződést szerezzen arról, hogy M. S. községi jegyző — hát ugyan mivel is vádoltatik? Megmondom én: Okmány hamisítással!

Az okmány hamisítás, az 1878. évi V. t. c. 402. §. értelmében, tekintettel arra, hogy az illető hamisító a félnek 50 frtnál nagyobb kárt okoz — bünyű, — s mint ilyen 3 évi börtönnel s 2000 frt pénzbírsággal büntetendő. Az okmány hamisítással egy közhivatalnok vádoltatik, aki az 1871. évi XVIII. t. c. 100. §-a ellenére hivatalától még sincs felfüggesztve! **)

*) Az e rovatban közöltéért nem vállal felelősséget a szerk.

**) Vádolt bárkit lehet bármiről; ha ez elég ok volna a felfüggesztésre, akkor egy rágalmozó, fél év alatt elúzhatná az egész hivatalnok kart. Ha a vád bebizonyul, biztos lehet, hogy a vádolt megfellel elbanasban részesül; de ha fölmentetik, vajon fog-e ön neki ezen meghurcolásért elégtételt adni? . . . Szerk.

Emlékszem egy közleményre, mely szinte a „Bácskában“ jelent meg s mellyel Tóth József községi bíró ellen panaszkodott a cikkíró, hogy botoztatott. A közlemény — mert valóságot tartalmazott, nem cáfoltatott meg, s mi történt? A szolgabíró, nevezett bíró ellen fegyelmi vizsgálatot rendelt el s hivatalától rögtön felfüggesztette.

A hivatalos hatalommal visszaélésre büntető törvény-könyvünk — 1878. évi V. t. c. 473. §-a — 6 hónapi fogságot rendel szabni, a szóban levő okmány hamisításra pedig, mint fentebb idéztem: 3 évi börtönt! — Csekélyebb vétséget a felsőbbség megtorol, nagyobb bünyűget agyon hallgatna? . . .

M. S. ur nem csak jegyző, hanem adó-, illeték és — református létere — szent-háromság szobor alapkezelő is.

De lehetne ellene az okmány hamisításon kívül más bünyűvet indítani. Nevezetesen: zártörést. Mint aféle illeték ügykezelőnek szinte van illeték hátraléka; mely hátralékot többszöri felszólítás, megintés dacára sem fizetvén le, fizetése a községi pénztárból a bíró s adóügyi jegyző által rendkívényileg letiltatott. Mit neki a bíró s jegyző? Mit neki a törvényes eljárás? S hol az állam érdek? Fizetését a pénztárnoktól kérészkolva, a törvényes intézkedéseket kijátszotta. — De egyszersmind gazdasági jegyző is ő, ki a község vagyonát kezeli, de nincs benne köszönet. Jaj az oly községi vagyonnak, mely egy pénzmániában szenvedő jegyző által kezeletik. Ime egy példa: az 1881. évi népszámlálás alkalmával a község házzszám mutató táblát — mintegy 1800 drbot készítettett saját költségén, melyek árát az egyes községi lakosok — darabját 10 krral számítva — behajtotta. A befolyt pénz holléte felől nem a községi házi pénztári napló adhat felvilágosítást, hanem a község vagyonát kezelő jegyző! A pénz naplón kívül elszámoltatott!

Több esetet tudnék felhozni, mely M. S. ur állását nagyon megingatná, de részletekbe nem boosátkozom; elég legyen a sok rosszból ennyi; s ha jelen felszólalásom sem vezetne eredményre, más s nyomósabb adatokkal állok elő, hadd tudja meg Bács vármegye, hogy O-Kanizsa község gazdasági jegyzője mily gyógyíthatlan betegségben szenved. *)

Circumspectator junior.

SALVATOR

első rangú vasmentes savanyúvíz,
lithium és bornátriumban gazdag forrás, orvosi tekintélyek által a légző és emésztési szervek hurutos bántalmainál rendelve; — kiváló szer a közhvény-, hólyag- és vese-bajoknál. Borral használva igen kellemes üdítő-ital.

Kapható ásványvíz-kereskedésekben s legtöbb gyógyszertárban.

20-11 Salvator-forrás-igazgatóság Eperjesen
Budapesten főraktár **EDESKUTY L** urnál.

*) E cikket közöltük személyes vonatkozása dacára, mert szerzője a r szénnyárság nevében megnevezte magát. Ajánljuk vagy a vádlót, vagy a vádlottat Lovag Matkovits Lajos, zentai jaraai szolgabíró, igazságos figyelmébe. Mi nem örülünk az ilyen panasznak, de ha komoly ember teszi, kötelességünknek tartjuk a téréngedést. Szerk.

Felelős szerkesztő: Dr. MOLNAR ISTVÁN LAJOS.
Laptulajdonos és kiadó: Bittermann Nándor.

HIRDETÉSEK.

FERNBACH ANTAL
zombori birtokára
éves kertész

kerestetik. 3-1

Közelebbi értesítést ad a fentnevezett.

Hirdetmény.

Báró Podmaniczky Ármin ur által ültetett többféle rózsák, bokrok eladatnak. Bövebb felvilágosítás kapható Zarándok utca 108. szám alatt. 3-2

KRONDORFI
Savanyú-Kút
STEFANIA
Koronaherczegnő
forrás.

Triest, 1882
anyai érem.

FŐRAKTÁR:
FALCONE GUSZTÁV
fűszerkereskedésben Zomborban.
12-10

2949. sz.

1883.

Haszonbéri hirdetés.

A zombori m. kir. jószágigazgatóság kezelése alatt lévő kis-sztapári kincstári ispánság kerületéhez tartozó ó-szivaci kincstári birtoknak az 1883. évi október 1-től 1889. évi szeptember hó végéig terjedő időre leendő bérbeadása iránt felsőbb jóváhagyás fentartása mellett Kis-Sztapáron a m. kir. kincstári ispánságnál **f. évi augusztus hó 7-én d. e. 9 órakor** nyilvános árverés fog tartatni.

A birtok következő területtel és kikiáltási összeggel lesz árverezendő u. m.:

I. dülő 300 hold év és holdanként . . . 17 frt 39 kr.
II. dülő 300 hold év és holdanként . . . 17 frt 39 kr.
III. dülő 300 hold év és holdanként . . . 17 frt 39 kr.
IV. dülő 376⁵⁰⁷/₁₆₀₀ hold év és holdanként 17 frt 39 kr.

Versenyezni szándékozók az árveréshez oly felhívással hivatnak meg, hogy magukat 10 % bánatpénzzel ellássák. A szóbeli árverés megkezdése előtt az árverelő bizottság által 10 % bánatpénz és 50 kros bélyegjeggyel ellátott s bepecsételt írásos ajánlatok is elfogadhatnak.

Az írásos ajánlatokban az ajánlott összeg számokkal és betűkkel világosan kiírandó s az ajánlattevő által határozottan kiteendő, hogy a feltételeket ismeri és azok minden pontjának magat feltétlenül aláveti. Az írásos ajánlatok magához az alólírott jószágigazgatósághoz is benyújthatók ugyan; — de csak is az árverés előtti harmadik nap delég — az elkészített valamin utó-ajánlatok semmi szín alatt nem fognak tekintetbe vétetni, és azok alapján ha fentartatnak is, újabb árverés kiírtni nem fog.

Az árverési és szerződési feltételek a kis-sztapári kincstári ispánságnál és az alólírott m. k. kir. jószágigazgatóságnál a hivatalos órák alatt bármikor betekinthetők.

Zombor, 1883. évi július 10-én.

2-1 A m. kir. jószágigazgatóság.

Pályázati hirdetés.

Bajmok (Bács m.) község r. kath hitfelekezeti népiskolájának üresedésben levő főtanítói állomásra folyó évi augusztus hó 15-ig pályázat nyitattik.

Tanítási nyelv: magyar és német; kívánatos és előnyös a bunyevác nyelv tudása is.

Évi fizetés 450 frt — minden más kedvezmény nélkül, — a községpénztárból évnegyedenként előre fizetve. — Vasárnapi és ismétlő iskola tanítása külön nem díjazatik.

Felhivatnak tehát a pályázni szándékozók, — csakis tanképesített férfiak lehetnek, — hogy kellőleg felszerelt folyamodványukat a kitűzött napig, a bajmoki r. k. iskolaszékhez intézve, a kerületi esperes főtszó Lux János urhoz Csan-tavérre küldjék be. 2-1

Bajmokon, 1883 évi jul. hó 15-én.

Az iskolaszék.

Hirdetmény.

Az »Ada-moholyi egyesült takarékpénztár« ezennel köztudomásra hozza, miszerint a nála elhelyezett betétek után, folyó évi július hó 1-től fogva 5000 forintnyi összegig 5 %-tőlít, 5000 forinton felüli betétekre 5 1/2 %-tőlít fizetend.

A 10 %-nyi tőke-kamat adót azonban a takarékpénztár viseli.

Megjegyeztetik:

Azon betétnek, mely ezen hirdetmény következtében felmondatnék, jogosult igénye lesz. 1883-ik évi július 15-ig az eddig érvényben volt kamatláb élvezésére; ellenben azon betét, mely ezen hirdetés keltétől folyó évi július hó 31-ig bezárólag fel nem mondatik, a főtli hirdetményben megállapított szabály alá esik.

Ada, 1883. évi július hó 11-én.

A választmány megbízásából

Gyetyay Béla, **Goitein Lipót,**
v. tag s jegyző. 3-2 v. igazgató.

Pályázati hirdetmény.

Keresek — állandó alkalmazás mellett — egy fiatal embert, ki magát a községjegyzői pályára áldozza. Havi fizetése mint a községi irnoké 25 frt mely f. évi október hó elsejétől kezdve tétetik részére folyóvá Csak oly egyén pályázhat, ki az 1833. évi I. t. c. 6. §-ában előirt tanulmányokat jó sikerrel végezte.

Pályázni óhajtók felszerelt folyamodványai legkésőbb f. é. augusztus hó 15-éig hozzám be-küldendők.

A kifogástalan erkölcsi jó magaviselet az illető lelkész által is aláirt helyhatósági bizonyítvánnyal igazolandó.

Temerin, 1883. évi július hó 10-én.

Lakatos Péter,
jegyző.